

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะตวน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พร้อมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานประชากรที่ใช้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแผนกประถมศึกษา ครูแผนกมัธยมศึกษาตอนต้น ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะตวน อำเภอสบเมย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 67 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 67 ฉบับ (100 %) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ในด้านการปฏิบัติงานลูกเสือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไว้ว่า ได้ประชุมวางแผนการอยู่ค่ายพักแรมโดย คณะกรรมการลูกเสือ รองลงมาคือ ได้วางแผนการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ได้วางแผนการการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือเป็นรายสัปดาห์ และได้วางแผนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกระบวนการลูกเสือ ตามลำดับ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อมูลไว้ว่าไม่ได้ปฏิบัติในเรื่องการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันตั้งแต่สำรอง สามัญและสามัญรุ่นใหญ่ รวมถึงการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกำกับกลุ่มลูกเสือสำรองลูกเสือสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานลูกเสือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้ให้ข้อมูลไว้ว่าลูกเสือไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างลูกเสือแต่ละประเภท ขาดความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมลูกเสือ โดยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้กำกับกลุ่มควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานกิจการลูกเสืออย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดทำแผนงานร่วมกันทั้ง 3 กลุ่ม ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ควรมีการฝึกอบรมทวนความรู้ให้ความรู้แก่ผู้กำกับลูกเสือ และควรให้ผู้กำกับลูกเสือได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและเป้าหมายการก่อกำเนิดกิจการลูกเสือ

ส่วนงานธุรการลูกเสือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไว้ว่า ได้แต่งตั้งผู้กำกับ และรองผู้กำกับลูกเสือถูกต้อง รองลงมาคือส่งเงินบำรุงลูกเสือตามระเบียบอย่างถูกต้อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียนรับผิดชอบงานโดยตรง และการแต่งตั้งผู้กำกับกลุ่มลูกเสืออย่างถูกต้องตามลำดับ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อมูลไว้ว่าไม่ได้ปฏิบัติในการจัดทำทะเบียนกองลูกเสืออย่างถูกต้องให้เป็นปัจจุบัน ขาดการรายงานผลการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือให้สาธารณชนได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ จัดทำรายงานการปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียน แต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ลูกเสืออย่างเป็นทางการ สมัครเข้าเป็นลูกเสือ (ล.ส. 3) ตามระเบียบที่ถูกต้อง และการจัดให้มีใบแต่งตั้ง (ล.ส. 13) ของผู้กำกับรองผู้กำกับทุกคน จัดทำทะเบียนกองลูกเสืออย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน จัดทะเบียนตั้งกองลูกเสืออย่างถูกต้อง และการจัดตั้งกองลูกเสือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ สำหรับปัญหางานธุรการลูกเสือผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้ให้ข้อมูลไว้ว่า เอกสารไม่ได้จัดทำให้ถูกต้องตามระบบ ระเบียบ เอกสารไม่ได้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ควรมีเจ้าหน้าที่ลูกเสือรับผิดชอบกิจการลูกเสือของโรงเรียนเต็มเวลา

สำหรับหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไว้ว่า ได้ปฏิบัติจัดให้มีรูปแบบการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือไว้อย่างชัดเจน เตรียมสถานที่และอุปกรณ์ก่อนการสอนกิจกรรมลูกเสือ จัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ 1 คาบต่อสัปดาห์ และสาธิตการสอนโดยให้ลูกเสือได้เห็นจากสภาพจริง จัดกิจกรรมลูกเสือกลางแจ้งมากกว่าในห้องเรียน ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นฐานโดยใช้ระบบหมุนเวียนให้ ลูกเสือได้ปฏิบัติตนเองตามคำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ของลูกเสือ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อมูลไว้ว่าไม่ได้ปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันในกลุ่มลูกเสือแต่ละประเภท ประชุมนายหมู่เป็นประจำ จัดกิจกรรมแข่งขันทักษะความสามารถทางลูกเสือ ทดสอบวิชาพิเศษลูกเสืออย่างสม่ำเสมอ จัดโครงสร้างการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ จัดทำคู่มือสอนกิจกรรมวิชาลูกเสือทุกระดับที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ตรงกับการจัดกิจกรรมเฉพาะเหล่าให้แก่ลูกเสือให้ผู้สนใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยงานกิจการลูกเสือ และเชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่นให้ความรู้แก่ลูกเสือ ทดสอบวิชาพิเศษลูกเสืออย่างสม่ำเสมอ สำหรับปัญหาในหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ผู้กำกับลูกเสือที่มีความเชี่ยวชาญงานด้านลูกเสือนั้นมีจำนวนที่น้อย ผู้กำกับลูกเสือไม่เป็นแบบอย่างในการแต่งกายเครื่องแบบลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือใช้ชั่วโมงลูกเสือไปทำกิจกรรมอื่นๆ โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ผู้บริหารและผู้กำกับลูกเสือเข้าอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และสร้างทัศนคติที่ดี ต่อกิจการลูกเสือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำ

และให้ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือ เป็นพิเศษ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างในการแต่งกายเครื่องแบบลูกเสือ ควรเสริมสร้างศรัทธาในกิจการลูกเสือให้เกิดขึ้นแก่ผู้กำกับและลูกเสือ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะตวน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน การปฏิบัติงานลูกเสือ งานธุรการลูกเสือ หน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของโรงเรียน ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

การปฏิบัติงานกิจการลูกเสือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กำกับลูกเสือในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินกิจกรรมลูกเสือในประเภทของตนเองได้เป็นอย่างดี และได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการ วัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2533, หน้า 15 - 16) ได้มุ่งเน้นให้ลูกเสือได้พัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าเพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศไทย โดยมีการวางแผนปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือประจำปี ตั้งแต่ต้นปีการศึกษาร่วมกันระหว่างผู้กำกับกลุ่มลูกเสือและกรรมการกลุ่มลูกเสือของตนเอง

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไว้ว่า ผู้กำกับลูกเสือได้ประชุมวางแผนการอยู่ค่ายพักแรมโดย คณะกรรมการลูกเสือ ได้วางแผนการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ได้วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือเป็นรายสัปดาห์ ได้วางแผนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกระบวนการลูกเสือ ซึ่งตรงกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 37) ที่ได้ให้คำจำกัดความการวางแผนไว้ว่า การวางแผนคือการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจกำหนดแผนงานหรือวิธีการทำงานไว้ล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ จะเกี่ยวข้องกับการคิดพิจารณาวิเคราะห์ให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของงานที่ทำอยู่ว่าเป็นอย่างไร แล้วคาดคะเนไปถึงอนาคตว่าผลงานในอนาคตควรเป็นอย่างไร ที่พึงต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ในไว้ได้ ซึ่งก็ไม่ต่างกับแนวคิดของ จุมพล สวัสดิยากร (2525, หน้า 52-53) ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการบริหารงาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการไว้ล่วงหน้าเพื่อปฏิบัติงานให้ลุล่วงไป โดยใช้ความรู้ทางวิชาการในการกำหนดสิ่งที่พึงปฏิบัติในอนาคตเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นเป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ กิตติมา ปรีดีดิลก (2532, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็น

หลักการสำคัญสำคัญขั้นต้นของกระบวนการบริหาร แผนที่ดีจะช่วยให้การบริหารสำเร็จลุล่วงไปด้วยความราบรื่น แผนงานเป็นประจักษ์พยานที่ช่วยชี้ช่องทางในการดำเนินงาน เมื่อการวางแผนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารอันจะขาดเสียมิได้แล้ว ผู้บริหารจึงควรจะได้จัดทำการวางแผนในการทำงานทุกครั้งควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนถูกนำไปใช้กับกิจกรรมทุกชนิด ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์ (2529, หน้า 57) ได้กล่าวถึงการวางแผนไว้เช่นเดียวกันว่า การวางแผน คือ กระบวนการเตรียมเรื่องที่จะตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้การดำเนินการที่จะสามารถนำปัจจัยที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้นหากจะกล่าวว่า การวางแผนเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของผู้บริหาร ในการปฏิบัติงาน และการวางแผนที่ดีจะช่วยให้ไม่ต้องเสียเวลา เสียแรงงาน และเสียเงินจำนวนมากเพื่อแก้ไขอุปสรรคและปรับปรุงงานให้ดีขึ้น อย่างไรก็ดีไม่ว่าแผนงานนั้นจะดีปานใดก็ตาม หากผู้ใช้แผนไม่ดำเนินตามแผนหรือไม่ให้ความสนใจแก่แผนงานเท่าที่ควรแล้ว แผนนั้นก็ไร้ความหมาย เนื่องจากการวางแผนได้ถูกนำไปใช้กับกิจกรรมทุกชนิด แผนจึงแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะงาน ระยะเวลา สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือ จังหวัดลำพูน (มปป, หน้า 92-93) ได้กล่าวถึงการวางแผนในกิจกรรมลูกเสือไว้ว่า กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องมีการวางแผนในการฝึกอบรมลูกเสือ วิธีการวางแผนกำหนดการฝึกอบรมลูกเสือในโรงเรียนจึงควรจัดทำเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ทำกำหนดการฝึกอบรมทั่วไปประจำปี
2. ทำกำหนดการฝึกอบรมทั่วไปประจำภาคเรียน
3. ทำกำหนดการฝึกอบรมทั่วไปประจำเดือน
4. ทำกำหนดการฝึกอบรมทั่วไปประจำสัปดาห์

กำหนดการฝึกอบรมทั่วไปประจำปี คือ การกำหนดการโดยแยกเป็นรายเดือนทั้ง 12 เดือน แต่ละเดือนให้ระบุว่าทำอะไรบ้าง อะไรที่ทำให้การฝึกอบรมต้องลงไป เช่น วันเปิด-ปิดภาคเรียน วันสอบ วันสำคัญ กิจกรรมพิเศษที่ต้องการให้มีเป็นครั้งคราว สำหรับการทำแผนกำหนดการฝึกอบรมประจำภาคเรียนและประจำเดือน ให้กำหนดวัน เดือน ที่จะทำการสอนวิชาอะไรโดยนำเอาเนื้อหาในหลักสูตรลูกเสือ หลักสูตรวิชาพิเศษ และกิจกรรมพิเศษ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การอยู่ค่ายพักแรม การทัศนศึกษา การพิธีต่างๆ ของลูกเสือ การประชุมมาบรรจุไว้ ส่วนการทำแผนกำหนดการฝึกอบรมประจำสัปดาห์นั้น นำมาจากแผนประจำเดือนซึ่งเป็นแผนที่ต่อเนื่องกัน แต่แผนประจำสัปดาห์มีความสำคัญในเรื่องเวลาเป็นอันมาก เพราะว่าการฝึกอบรมลูกเสือมีเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 50-60 นาที ดังนั้นผู้กำกับลูกเสือจะต้องระบุทุกขั้นตอนไว้ว่าจะใช้เวลาขั้นตอนละเท่าไร ตั้งแต่ขั้นตอนในการเปิดประชุมกอง การฝึกอบรมเนื้อหาเพลง เกม ไปจนถึงการปิดประชุมกอง ซึ่งตรงกับ ชูศรี ดันพงศ์ (2544, หน้า 8) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยสิ่งที่สำคัญก็คือสิ่งที่ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างก่อนการจัดการเรียนรู้

ก็คือจุดหมายและหลักการของหลักสูตร การปฏิบัติงานกิจการในโรงเรียนก็เช่นกันจะต้องมีหลาย ๆ คนช่วยกันจัดวางแผน ดูแลควบคุม ให้งานภายในหน่วยงานดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เรียบร้อย และรอบคอบ โดยการประหยัดทั้งกำลังคน กำลังงาน กำลังเงิน และทรัพยากรอื่น ๆ และได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทุกประการหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานลูกเสือผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้ให้ข้อมูลไว้ว่ายังไม่ได้มีการปฏิบัติเท่าที่ควรคือ การวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันตั้งแต่ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญและลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ การวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกำกับกลุ่มลูกเสือสำรองลูกเสือสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ วางแผนการการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือเป็นรายสัปดาห์ วางแผนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกระบวนการลูกเสือ คล้ายกับการศึกษาของเอกชน เรือนคำ (2540, หน้า 56-57) ที่พบว่า ในการวางแผน ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยให้มีคณะกรรมการ วางแผนโดยมีจังหวัดเป็นผู้ประสานงานร่วมกัน ด้านการจัดหน่วยงานควรมีการจัดหน่วยงานรับผิดชอบการจัดกิจกรรมลูกเสือร่วมกัน ทั้งในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และระดับอำเภอ จังหวัด ด้านการจัดบุคลากร ควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมวิชาลูกเสือให้มีความรู้ ทักษะอย่างจริงจัง ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรให้ความสนใจการจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นพิเศษ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เอกสารที่จำเป็นอย่างเพียงพอ ด้านการประสานงาน ควรมีการประสานงานกับเอกชนและหน่วยงานอื่น ๆ กับกองลูกเสือต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน ด้านการรายงานควรมีแบบฟอร์มการรายงาน และกำหนดระยะเวลาในการรายงานให้ชัดเจน ควรมีการประชุมประจำปี และด้านสุดท้าย ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดกิจกรรมลูกเสือโดยเฉพาะ และควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุน เช่นเดียวกับ วัชร ศรีคำตัน (2541, หน้า 29-30) พบว่า ได้จัดทำแผนงาน โครงการประจำปี ร่วมกันทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการลูกเสือและมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบ ครูที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือยังมีน้อย ปัญหาส่วนใหญ่ พบว่า เกิดจากผู้บริหารไม่ให้ความสนใจในกิจการลูกเสือเท่าที่ควร ขาดการติดตาม นิเทศการเรียน การสอน การพัฒนาบุคลากรทางลูกเสือ

ในส่วนของงานธุรการลูกเสือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไว้ว่าได้แต่งตั้งผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือถูกต้อง ส่งเงินบำรุงลูกเสือตามระเบียบอย่างถูกต้อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียนรับผิดชอบงานโดยตรงในโรงเรียนที่พร้อม ได้แต่งตั้งผู้กำกับกลุ่มลูกเสืออย่างถูกต้อง แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อมูลไว้ว่าไม่ได้ปฏิบัติคือการจัดทำทะเบียนกองลูกเสืออย่างถูกต้องเป็นปัจจุบันยังไม่เป็นปัจจุบัน การรายงานผลการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือให้สาธารณะชนได้ทราบ จัดทำรายงานการปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียน ได้แต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ลูกเสืออย่างเป็นทางการ การสมัครเข้าเป็นลูกเสือ (ล.ส. 3) ตามระเบียบที่ถูกต้อง

ทางโรงเรียน เช่นเดียวกับ การจัดให้มีใบแต่งตั้ง (ล.ส. 13) ของผู้กำกับรองผู้กำกับทุกคน จัดทำ ทะเบียนกองลูกเสืออย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน จัดทะเบียนตั้งกองลูกเสืออย่างถูกต้อง และการจัดตั้ง กองลูกเสือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบูรณ์ ยาวินัง (2542, บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่ประสบคือ งานทางด้านเอกสารประจำกองลูกเสือ ขาดแคลน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ งบประมาณ ความไม่ชัดเจนของนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนการจัด กิจกรรมลูกเสือ

สำหรับงานธุรการลูกเสือเป็นงานที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2533, หน้า 23) ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินการ ในการจัดตั้งกองลูกเสือ กลุ่มลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษา และการขอแต่งตั้ง ผู้บังคับบัญชาลูกเสือได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติลูกเสือตามแบบพิมพ์ลูกเสือหรือเรียก โดยทั่วไปว่า แบบ ลส. มี 19 แบบ และเรียกชื่อแบบพิมพ์ลูกเสือหรือแบบ ลส. ต่าง ๆ เรียงตามลำดับ ลส. 1-19 สำหรับการใช้แบบพิมพ์ลูกเสือหรือ ลส. ต่างๆนั้น ผู้รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ลูกเสือ โรงเรียนจึงควรศึกษาและทำความเข้าใจให้อ่องแท้ เพื่อนำแบบพิมพ์ ลส. ต่าง ๆ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของกองลูกเสือของตนให้ถูกต้องและเหมาะสม ดังรายละเอียด ดังนี้

ลส. 1 คำร้องขอจัดตั้งกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือ

เป็นใบคำร้องสำหรับการตั้งกลุ่มลูกเสือ หรือกองลูกเสือใหม่ ในกรณีโรงเรียนที่สังกัด อำเภอให้ทำคำร้อง 3 ฉบับ เก็บไว้ที่กองลูกเสือ 1 ฉบับ ที่อำเภอ 1 ฉบับ และที่จังหวัด 1 ฉบับ

ลส. 2 ใบสมัครขอเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ เป็นใบสมัครขอเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เจ้าหน้าที่ลูกเสือทำเช่นเดียวกับ ลส. 1

ลส. 3 ใบสมัครเข้าเป็นลูกเสือ

เป็นใบสมัครสำหรับให้เด็กนักเรียนเขียนเมื่อสมัครเข้าเป็นลูกเสือ ไม่ว่าลูกเสือเหล่าใด

ประเภทใด

ลส. 4 ใบโอนกองลูกเสือ

เป็นใบโอนย้ายสำหรับผู้ที่เป็นลูกเสือมาจากกองอื่น เมื่อจะสมัครเข้าไปอยู่ในกองลูกเสือ ใหม่

ลส. 5 รายงานการลูกเสือประจำปี

เป็นแบบรายงานที่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละกองจะต้องส่งรายงานประจำปีและ

ทำรายงานภายในเดือนมีนาคมทุกปี

ลส. 6 ทะเบียนกองลูกเสือสำรอง

เป็นสมุดลงทะเบียนที่ผู้บังคับบัญชาต้องทำทะเบียนลูกเสือสำรอง และเขียนรายละเอียดเกี่ยวกับลูกเสือสำรอง และกองลูกเสือสำรองที่ปรากฏในสมุดทะเบียน

ลส. 7 ทะเบียนกองลูกเสือสามัญ

เป็นสมุดลงทะเบียนที่ผู้บังคับบัญชาต้องลงทะเบียนชื่อลูกเสือ และรายละเอียดที่ปรากฏในสมุดทะเบียน

ลส. 8 ทะเบียนกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เป็นสมุดทะเบียนที่ผู้บังคับบัญชาต้องลงทะเบียนชื่อลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และรายละเอียดที่ปรากฏในสมุดทะเบียน

ลส. 9 ทะเบียนกองลูกเสือวิสามัญ

เป็นสมุดทะเบียนที่ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการเช่นเดียวกับ ลส.8

ลส. 10 รายงานการเงินลูกเสือ

เป็นแบบรายงานการเงินลูกเสือของหน่วยลูกเสือโรงเรียน และจะต้องตามสังกัดของตน ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนสิงหาคม และเดือนมีนาคม

ลส. 11 ใบตั้งกลุ่มลูกเสือ

เป็นใบอนุญาตให้ตั้งกลุ่มลูกเสือได้เป็นหลักฐานที่ผู้รับผิดชอบออกให้แทนการออกคำสั่ง

ลส. 12 ใบตั้งกองลูกเสือ

เป็นใบอนุญาตให้ตั้งกองลูกเสือได้ เป็นหลักฐานเช่นเดียวกับ ลส. 11

ลส. 13 ใบตั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ตรวจการ กรรมการลูกเสือ

เป็นใบอนุมัติแต่งตั้งเมื่อผู้มีอำนาจอนุมัติแต่งตั้งผู้ใดตามที่ขึ้นความจำนงก็ออกใบแต่งตั้งให้เป็นหลักฐาน

ลส. 14 ใบสำคัญคู่เข็มลูกเสือสมนาคุณ

เป็นใบสำคัญสำหรับมอบให้ผู้ที่มีบริจาคตrophicสินบำรงกิจการลูกเสือ เมื่อเข้าเกณฑ์จะได้รับเข็มสมนาคุณแล้ว คู่กับเข็มสมนาคุณลูกเสืออีก 1 ฉบับ

ลส. 15-18 บัตรประจำตัวลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือวิสามัญ ตามลำดับ

เป็นบัตรประจำตัวของลูกเสือที่แสดงถึงรายละเอียดประจำตัว การทดสอบวิชาพิเศษ กิจกรรมอื่นๆ ของลูกเสือ

ลส. 19 ใบเสร็จรับเงินค่าบำรงลูกเสือ

เป็นเอกสารรับเงินของทางราชการ ทุกครั้งที่มีการรับเงินบำรุงลูกเสือประเภทต่างๆ เจ้าหน้าที่ต้องออกไปเสร็จให้ตามระเบียบทุกครั้ง

ดังนั้นเจ้าหน้าที่ลูกเสือของโรงเรียนจึงควรมีแบบพิมพ์ต่างๆ เหล่านี้ไว้เพื่อความสะดวกภายในกองลูกเสือ และทำให้การปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของโรงเรียนมีประสิทธิภาพแบบพิมพ์ที่กองลูกเสือควรมีไว้ในกองของตนเอง งานธุรการลูกเสือ จึงเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของโรงเรียน เพราะแบบพิมพ์ต่าง ลส. ต่างๆ ที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการบริหารลูกเสือแห่งชาติได้กำหนดไว้และถือว่าเป็นงานอีกด้านที่มีความสำคัญสนับสนุนให้การปฏิบัติกิจการลูกเสือโรงเรียนได้พัฒนาและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กิติมา ปริดีดิลก (2532, หน้า 133) ได้กล่าวว่า งานธุรการเป็นงานที่เกี่ยวกับงานเอกสารต่างๆ ที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ทั้งที่เป็นงานภายในและงานติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้โดยดี โดยไม่มีอุปสรรค ทำให้งานคล่องตัว และเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือในโรงเรียน

สำหรับหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไว้ว่าได้ปฏิบัติจัดให้มีรูปแบบการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือไว้อย่างชัดเจน เตรียมสถานที่และอุปกรณ์ก่อนการสอนกิจกรรมลูกเสือ จัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ 1 คาบต่อสัปดาห์ และสาธิตการสอนโดยให้ลูกเสือได้เห็นจากสภาพจริง จัดกิจกรรมลูกเสือกลางแจ้งมากกว่าในห้องเรียน ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นฐาน โดยใช้ระบบหมุนเวียนให้ ลูกเสือได้ปฏิบัติตนเองตามคำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ของลูกเสือ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ วัชรระ ศรีคำตัน (2541, หน้า 29-30) พบว่า ได้จัดทำแผนงาน โครงการประจำปี ร่วมกันทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการลูกเสือและมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรง แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้ให้ข้อมูลไว้ว่าไม่ได้ปฏิบัติ คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันในกองลูกเสือแต่ละประเภท ยังไม่มีการปฏิบัติที่ชัดเจน การประชุมนายหมู่เป็นประจำ การจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะความสามารถทางลูกเสือทดสอบวิชาพิเศษลูกเสืออย่างสม่ำเสมอ การจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ การจัดทำคู่มือสอนกิจกรรมวิชาลูกเสือทุกระดับที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน การจัดกิจกรรมเฉพาะเหล่าให้แก่ลูกเสือ การให้ผู้สนใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยงานกิจการลูกเสือ เชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่นให้ความรู้แก่ลูกเสือทดสอบวิชาพิเศษลูกเสือยังไม่ได้ปฏิบัติ ซึ่งคล้ายกับผลการศึกษาของ สมฤทธิ์ วุฑฒิปรีชา (2541, บทคัดย่อ) พบว่า ขาดบุคลากรครูที่มีประสบการณ์ ขาดงบประมาณ ครูไม่ชอบแต่งเครื่องแบบ ไม่มีห้องเรียน เช่นเดียวกับ จูไรรัตน์ จงอ่อน (2543, บทคัดย่อ) พบว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้และ

ประสบการณ์ ความชำนาญในพิธีการลูกเสือ ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรม
ครูไม่เป็นแบบอย่างในการแต่งกายเครื่องแบบลูกเสือ

ดังนั้น การดำเนินการจัดการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือ นำหลักการ นโยบายและ
วัตถุประสงค์ของการลูกเสือไปปรับใช้สู่การปฏิบัติโดยตรงกับลูกเสือ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารและ
ผู้เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันดำเนินงานกิจการลูกเสือตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็ม
ความสามารถ ซึ่งจะส่งผลต่อกิจการลูกเสือได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล บรรลุตาม
เป้าหมายและอุดมการณ์ของลูกเสือ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาแม่คะตวน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนา
เยาวชนให้มีคุณภาพเป็นพลเมืองของชาติ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องดังนี้

1. ควรมีการฝึกอบรมครูที่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือตามประเภทที่
รับผิดชอบ และมีการฝึกทบทวนให้กับครูที่ผ่านการอบรมมาแล้ว เพื่อเป็นการทบทวนความรู้
เกี่ยวกับการสอนกิจกรรมลูกเสือเป็นประจำ
2. การวางแผนการปฏิบัติงานควรให้ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือทุกประเภทได้มีส่วนร่วม
ในการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน
3. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการลูกเสือโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียน
รับผิดชอบดูแลงานกิจการลูกเสือโรงเรียนโดยเฉพาะ
4. ควรศึกษาโดยใช้ระเบียบวิจัยอื่น เช่น แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ กลุ่มสนทนา
(Focus Group) เพื่อให้ได้นำผลข้อมูลการศึกษามาพัฒนากิจการลูกเสือให้มีประสิทธิภาพ
5. ควรมีการศึกษาในเรื่องกิจการลูกเสือให้ครอบคลุมแต่ละพื้นที่ในศูนย์เครือข่ายใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ให้ทั่วถึงต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมพลศึกษา.กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี (ลูกเสือสามัญ). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา .
- _____ .กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). คู่มือการบริหารกิจการลูกเสือในสถานศึกษา. เอกสาร
อัดสำเนา
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี (ลูกเสือสามัญ). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____ . (2538). คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 . กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ทวี พันธุ์มีเชาวน์ และคณะ . (2535). คู่มือลูกเสือ – เนตรนารีสำรอง สามัญ
คณะลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ . และวิสามัญ.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา .
- กิตติมา ปรีดีดีล . (2532). การบริหาร และการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น .กรุงเทพฯ :
อักษรภาพพัฒนา .
- คณะลูกเสือแห่งชาติ . (2529). พระบรมราโชวาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา 75 ปี ลูกเสือไทย
2454 - 2529 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์.
- จุมพล สวัสดิยากร . (2525). หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์ .กรุงเทพฯ : สุวรรณภูมิ .
- จุไรรัตน์ จงอ่อน . (2543). การบริหารงานกิจการลูกเสือโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูศรี ดันพงศ์ . (2544). เรียนรู้เพื่อเป็นครูคุณภาพ .เชียงใหม่ : เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์ .
- ดวงรัตน์ วิริยะนราทิพย์ . (2541). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญในโรงเรียน
ประถมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่.การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. (2540). **พจนานุกรมนักเรียนฉบับเฉลิมพระเกียรติ**. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2528). **การวางแผน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2543). **หลักการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ธานินทร์ ชินวัฒน์. (2542). **การสนับสนุนทรัพยากรการบริหารในกิจการลูกเสือใน**

โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธวัช โลกา. (2550). **ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้กำกับกองลูกเสือเกี่ยวกับการ**
บริหารงานกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัทการพิมพ์จำกัด.

นิกร แสนวิไล. (2536). **กิจกรรมลูกเสือสามัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน**
การประถมศึกษา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรเจิด อุดมา. (2538). **พฤติกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ**
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดแพร่
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เปลื้อง ณ นคร. (2516). **พจนานุกรมฉบับทันสมัย เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ปราณวีร์ ชีรภาพธรรมกุล. (2540). **การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู**
ที่มีต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารและครู
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เพทาย อมาตยกุล. (2521). **75 ปี ลูกเสือไทย. คณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:**
โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์.

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2529). **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ขงยุทธ วัชรดุลย์. (2529). **ลูกเสือคือเยาวชนที่มีคุณภาพ 75 ปี ลูกเสือไทย.**

คณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์.

รุ่ง พูลสวัสดิ์. (ม.ป.ป.). **หลักการบริหารการศึกษาในโรงเรียน**. เชียงใหม่:

เอกสารอัดสำเนา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วัชร ตรีคำตัน. (2541). การบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สำนักงาน

การประถมศึกษา อำเภोजันท พะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระ

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารุณี สร้อยอินทร์. (2544). การประเมินการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ

กลุ่มโรงเรียนช้างเผือก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมชัย วุฒิปรีชา. (2533). การสอนวิชาลูกเสือตามแนวหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2533 80 ปี

ลูกเสือไทย. คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ.

_____. (2539). การลูกเสือกับวิถีชีวิตประชาธิปไตยแบบไทย 75 ปี การลูกเสือไทย.

คณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์.

สมฤทธิ์ วุฒิปรีชา. (2541). การบริหารงานกิจการลูกเสือโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนัก

การศึกษากทม. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมบูรณ์ ยาวินัง. (2542). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมลูกเสือสำรองในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบ

อิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุนทร สารสิน . (2540) คู่มือผู้ช่วยผู้ตรวจการลูกเสือ . กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. (2521) . การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ

ขั้นความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ :การศาสนา.

_____. (2533). ก ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2533). ข พระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับที่ 3) พ.ศ 2528 . กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2534). ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษ

พ.ศ. 2509 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดลำพูน (ม.ป.ป.) . คู่มือการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ

สำรองขั้นความรู้ขั้นสูง. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักราชเลขาธิการ. (2521). พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.

_____. (2539). พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 . (2540). ระเบียบว่าด้วยศูนย์เครือข่ายพัฒนา

คุณภาพการศึกษาแม่ละดอน. แม่ฮ่องสอน: เอกสารอัดสำเนา

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2521) . พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

อนุสรณ์ กุศล. (2538). ความต้องการการนิเทศกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามธรรมชาติของ

ครูผู้สอนหรือผู้กำกับลูกเสือในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษา จังหวัดน่าน. การค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

อภัย จันทวิมล. (2529). การลูกเสือสำหรับเด็กชาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

อลงกรณ์ ประสานสุข. (2537). สภาพการบริหารกิจการลูกเสือระดับอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุดม อ่อนนวล. (2538). สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ

ตามธรรมชาติของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพะเยา. การค้นคว้าด้วยตนเอง

การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

เอกชัย เรือนคำ. (2540). การบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.

การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.